

Araştırma Makalesi/Research Article

MUHAFAZAKÂR MUHASEBE VE YÖNETİM KURULU YAPISI İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCOUNTING CONSERVATISM AND BOARD STRUCTURE

Hüseyin TEMİZ*

Merve ACAR**

Elçin DALKILIÇ***

Öz

Muhasebe uygulamaları varlıkların, yükümlülüklerin ve dönem sonucunu gösteren kâr tutarının belirlenmesine ve sunumuna dair düzenlemeler sayesinde gerçekleştirilmektedir. Bu düzenlemeler de yöneticilere belirli noktalarda esneklik/tercih hakkı sunmaktadır. Söz konusu tercih haklarının kullanılması sonucunda ise muhasebe sisteminin üretilen bilgiler farklılaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı muhafazakâr (ihtiyatlı) muhasebe uygulamaları ve firma yönetim kurulu yapısı arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu kapsamda BIST İmalat Sektöründe faaliyet gösteren firmaların 2012-2016 yıllarını kapsayan veriler kullanılarak incelemeler yapılmıştır. Muhafazakârlık düzeyi koşulsuz ve koşullu olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, örneklem ve inceleme dönemi itibarıyla, firmaların yönetim kurulu yapıları ve koşulsuz muhafazakârlık düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan koşullu muhafazakârlık kapsamında yönetim kurulu büyüklüğü artmasının muhafazakârlık düzeyini düşürdüğüne dair kanıtlar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhafazakâr muhasebe, BIST İmalat Sektörü, Yönetim Kurulu Yapısı

Abstract

Accounting practices are implemented through the regulations for the determination and presentation of the assets, liabilities and the profit amount representing the period result. These regulations also provide managers with the flexibility / choice right at certain situations. As a result of the use of these rights, the information generated from the accounting system becomes different. The aim of this study is to investigate the association between conservative (prudent) accounting practices and firms' board structure. In this context, the companies which operate in BIST Manufacturing Sector have been examined by using the data covering 2012-2016. The level of conservatism is examined in two groups as unconditional and conditional conservatism. According to the findings, as of the sample and investigation period, it is determined that there is no relationship between the board structures and unconditional conservatism levels of firms. On the other hand, in the context of conditional conservatism, there is evidence that the increase in the board size reduces the level of conditional conservatism.

Keywords: Accounting Conservatism, BIST Manufacturing Sector, Board Structure

* Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, huseyintemiz1@hotmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İşletme Fakültesi, merve-hun@hotmail.com

*** Arş. Gör., T.C. Yozgat Bozok Üniversitesi İİBF, elcin.eren@bozok.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

The Purpose of the Study

Publicly traded companies are nothing more than a nexus between different parties including shareholders, directors, suppliers etc. (Jensen ve Meckling, 1976). In owner-manager context, a number of managerial practices are implemented to mitigate agency cost. Board structure, number of independent members, audit committee and performance based executive interests can be listed as examples in this context. (A. S. Ahmed ve Duellman, 2007). On the other hand, there are studies indicating that there is a relationship between the board structure and alternative choices in accounting practices. In these studies, it is stated that conservative accounting practices have a deterrent effect on the agency problem (Ball ve Shivakumar, 2005; García Lara vd., 2007; Beekes vd., 2004). Conservatism, in accounting, generally means to tread carefully against possible losses while ignoring possible gains. Conservative accounting practices benefit the users of the financial statements by means of reduce the information asymmetry between the company and other parties. This benefit arises from conservative accounting practices that prevent the manager from taking advantage of his / her own interests, to reduce the political and legal costs in the context of investment decisions, and to monitor the contracts between the firms and the parties more effectively. (Ball ve Shivakumar, 2005). In this context, it can be stated that conservative accounting practices provide the information that is useful in the decision process to the users of financial information. The aim of this study is to investigate the relationships between conservative accounting practices and board structure.

Methodology

In this study, conservatism is examined in two groups as conditional and unconditional conservatism. The three-year average of the cumulative accruals (earnings - cash flow from operations) and the book-to-market ratio are used as unconditional conservatism proxies. In terms of conditional conservatism, the indicators based on return and accrual are used. Panel data regression method was used to examine the relationship between conservatism and board structure. Interaction variables were used in the determination of the relationship.

Data

The companies that are determined as the investigation group are operating in the BIST Manufacturing Sector. The investigation period of the study was specified as 2012-2016 by the reason of only last five-year board structure information of the companies can be obtained at Public Disclosure Platform (KAP). In order for a company to take part in the investigation group, it is necessary to operate continuously in the investigation period and to have the data needed in the study in full. Within the scope of these constraints, the relations between board structure and conservatism concept were investigated by using 565 firm - year data of 113 firms which meet these requirements. The data used in the study were obtained from Datastream and KAP.

Results and Conclusion

According to the findings obtained from the investigations within the scope of unconditional conservatism, it is observed that the board structure of firms' do not have a significant effect on the conservatism levels, and the differences in the board structures of the firms' do not cause any differentiation in the level of conservatism. On the other hand, according to the findings of conditional conservatism analysis on the basis that the gains / losses have asymmetric responses, it has been observed that an increase in the size of the board decreases the conditional conservatism or decreases the speed of reacting to losses. According to the findings obtained in the context of conditional conservatism, it has been seen that the accruals have stabilizing effect in the periods when the cash flows were negative. Besides, the relationship between accruals and cash flow in the period of negative cash flows is weaker than the positive cash flow periods.

When the findings obtained from the study are evaluated in general, there is no strong evidence among firms' board structure and conservative accounting practices. Considering the studies having strong evidence on relations between board structure and conservatism for developed countries, it is evaluated that investigating the issue in the future periods for developing countries and investigations with different conservatism proxies will contribute to the literature.

GİRİŞ

Finansal tabloların genel amacı bir firmanın finansal durumu, performansı ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında kullanıcıların ekonomik karar alma süreçlerine faydalı olacak bilgileri sunmaktır (Committee, 1997). Aynı zamanda bu bilgilerin güvenilir, gerçeğe uygun sunulmuş, karşılaştırılabilir, zamanında, anlaşılabilir ve doğrulanabilir olması gerekmektedir (Board, 1991). Söz konusu amaca hizmet eden ve gerekli niteliksel özelliklere sahip bilgilerin geniş kapsamı olan finansal kullanıcıların ekonomik kararlarında yararlı olması beklenmektedir. Kuşkusuz firma içinde uygulanan muhasebe pratik ve politikaları finansal tabloların genel amacına uygun bir şekilde sunulmasına ve finansal bilginin sahip olması gereken nitelik özelliklerine sahip olmasına etki edecektir. Bu kapsamda muhasebe uygulamalarının genel amaca ve niteliksel özelliklere paralel olarak gerçekleştirilmesi önem taşımaktadır. Uygulanan standartlar da muhasebe uygulamalarının finansal tabloların genel amacına uygun olarak hazırlanmasını ve gereken niteliksel özelliklere sahip olması için yapılması gerekenleri ilke bazlı açıklamaktadır.

Muhasebe ilkelerinden biri olan ihtiyatlılık (çalışmada muhafazakârlık olarak da ifade edilmiş olup birbiri yerine kullanılmıştır) da bu kapsamda değerlendirilebilir ve pek çok muhasebe uygulamasının temelini oluşturmaktadır. Bu ilke genel anlamıyla muhtemel kayıplara karşı temkinli olunması ancak muhtemel kazançların göz ardı edilmesi anlamını taşımaktadır. İhtiyatlılığın bilinen en eski tanımı “kâr etmeyi beklemeyin, ancak tüm kayıpları tahmin edin” şeklindedir (Bliss, 1924:110). Diğer taraftan R. Watts ve Zimmerman (1986) çalışmasında muhafazakârlık varlık değerleri için alternatifler arasındaki en düşük değerli olanları ve kaynaklar için en yüksek değerli olan alternatifin seçilmesi şeklinde tanımlanmıştır.

Halka açık firmalar çeşitli paydaş grupları arasındaki temsil anlaşmasının bir bağlantı noktası olarak düşünülebilir (Jensen ve Meckling, 1976). Bu kapsamda temsil anlaşmasını ve maliyetini dengelemek için bir takım yönetsel uygulamalar yapılmaktadır. Yönetim kurulu yapısı, bağımsız üye sayısı, denetim komitesi ve performansa dayalı yönetici çıkarları bu kapsamda örnek olarak sıralanabilir (A. S. Ahmed ve Duellman, 2007). Aynı zamanda yönetim kurulu yapısı ve muhasebe uygulamalarındaki alternatif seçimler arasında ilişki olduğunu belirten çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalarda muhafazakâr muhasebe uygulamalarının temsil sorununu caydırıcı bir etkisinin olduğu ifade edilmiştir (Ball ve Shivakumar, 2005; García Lara vd., 2007; Beekes vd., 2004). Buradan yola çıkarak yönetsel yapı ve muhasebe uygulamalarının tercihi arasında bir ilişki olduğu düşünülebilir.

Söz konusu ilişkinin incelenmesi amacıyla bu çalışmada BIST İmalat Sektöründe işlem gören firmalar incelenmiştir. Karar mekanizması ve muhasebe uygulamalarının belirleyicisi olarak firmaların yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsızlığı, denetim komitesi varlığı gibi yönetsel özellikler dikkate alınarak çıkarımlar yapılmıştır. Bu çalışmanın literatüre iki önemli katkı sunması amaçlanmıştır. Birincisi, Türkçe literatürde ve kullanılan örnekleme yönetim kurulu yapısı ve muhafazakâr muhasebe uygulamaları arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmanın olmadığı yapılan literatür incelemesi kapsamında görülmüştür. Bu çalışma ile söz konusu boşluğun doldurulması amaçlanmıştır. İkincisi ise bu çalışma ile hem piyasa verilerine dayalı (koşula bağlı) hem de muhasebe verilerine dayalı (koşulsuz) muhafazakârlık temsilcileri kullanılarak konunun farklı açılardan ele alınması sağlanmıştır.

1.LİTERATÜR İNCELEMESİ

İlgili ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde yönetim kurulu yapısı ile kurumsal yönetim çerçevesi ve bu kapsamda da ihtiyatlı muhasebe uygulamalarını ele alan gelişmekte ve genişlemekte olan bir çok çalışmaya rastlamak mümkündür. Esasında yönetim kurulu yapısı ile muhasebe ihtiyatlılığı arasındaki ilişkiye yönelik çalışmaların temelinde vekâlet problemi ve bu kapsamda asimetric bilgi teorisinin yattığı görülmektedir. Asimetric bilgi teorisine göre yöneticiler işletme hakkında, işletme dışındaki aktörlerden daha fazla bilgiye sahiptirler ve belli kişisel menfaatler kapsamında firma değerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedirler (Jensen ve Meckling, 1976; R. L. Watts ve Zimmerman, 1990). Örnek vermek gerekirse R. L. Watts ve Zimmerman (1990) politik maliyetler hipotezinde firmaların kamuoyu önündeki profillerini düşük göstermek amacıyla cari dönem kârını düşük raporladıklarını ve bu şekilde firma üzerindeki politik denetimleri azalttıklarını öne sürmüşlerdir. Diğer taraftan yöneticiler aynı mantık çerçevesi

dâhilinde aldıkları ek ödenekler ile de örneğin pozitif getirili bazı projelerin kabulünü geciktirebileceklerdir. Bu kapsamda R. L. Watts (2003) muhasebe ihtiyatlılığının, gelirlerin tanınması sürecinde daha yüksek doğrulama standartları getirerek yöneticilerin kârı ya da toplam varlıkları olduğundan yüksek gösterme yönündeki yetenek ve yönelimlerini azalttığını ve benzer şekilde yönetim kademesinin beklenen kayıplarla ilgili sahip olduğu bilgiyi saklama yeteneğini de azalttığını ortaya koymuştur.

Muhasebe ihtiyatlılığının temelinde yatan felsefe “hiç kâr bekleme ancak olası tüm zarar beklentilerini rapor et” (Bliss, 1924) şeklindedir. Benzer şekilde R. Watts ve Zimmerman (1986) ihtiyatlılığı varlıkların raporlanmasında olası en düşük değer, borçların raporlanmasında ise olası en yüksek değer dikkate alınması olarak tanımlamışlardır.

İhtiyatlılık, yöneticiler ile yatırımcılar arasındaki vekâlet problemini iki şekilde azaltmaktadır (Ball, 2001; R. L. Watts, 2003). Öncelikle, ihtiyatlılık yöneticilerin yatırım kararlarını disipline etmektedir (Ball, 2001). Kaybetme olasılığı olan projelerde kayıpların zamanlı bir şekilde raporlanması yatırımcılar için erken uyarı niteliği taşımaktadır. Aksi durumda kayıp halindeki projelerin ifşası yönetim kademesinin saygınlığını zedeleyebilecek ve iş güvenlikleri için tehdit oluşturabilecektir. İkinci olarak, ihtiyatlılık, yöneticilerin karları olduğundan yüksek gösterme yönündeki yetenek ve yönelimlerini azaltmaktadır (R. L. Watts, 2003). Yöneticilerin ek ödenekleri kâra bağlı olduğu sürece, ihtiyatlılık kavramı gereğince karşılaşılan kayıpların ek ödenekler üzerindeki azaltıcı etkisi ekonomik kârların ek ödenekleri artırıcı etkisinden daha hızlı gerçekleşecektir. Dolayısıyla bu asimetri yöneticilerin kârı olduğundan yüksek gösterme yönündeki istek ve becerisi üzerinde baskılayıcı bir etkiye sahip olacaktır.

Literatürde yer alan ihtiyatlılık tanımlarına bağlı kalarak muhasebe alanında çalışan araştırmacılar muhasebe değer tespiti çerçevesinde ihtiyatlılığı i) koşullu ihtiyatlılık (conditional conservatism) ve ii) koşulsuz ihtiyatlılık (unconditional conservatism) olarak iki gruba ayırmışlardır. Bu iki grup arasındaki en önemli fark ise koşullu ihtiyatlılığın ekonomik çevrede gerçekleşen olay ve gelişmelere bağlı olması, koşulsuz ihtiyatlılığın ise bu gelişmelerden bağımsız olmasıdır. Koşullu ihtiyatlılığa göre negatif ekonomik gelişmeler (haberlerin) pozitif haberlere göre muhasebe kârı ya da kazançlar üzerinde daha erken etkiye neden olmaktadır. Diğer bir ifadeyle koşullu ihtiyatlılığa göre pozitif ve negatif ekonomik gelişmeler kâr üzerinde asimetric etkiye neden olmaktadır. Koşullu ihtiyatlılığa örnek olarak; şerefiye değer kaybı, maddi duran varlık değer kaybı, stokların maliyet ya da pazar değerinden düşük olmasıyla kaydedilmesi, koşullu borçlar ve koşullu varlıkların muhasebeleştirilmesi gösterilebilir. Koşulsuz ihtiyatlılıkta ise böyle bir asimetri söz konusu değildir. Koşulsuz ihtiyatlılığa örnek olarak; hızlandırılmış amortisman yöntemleri, araştırma geliştirme harcamalarının giderleştirilmesi, pazarlama (reklam) harcamalarının giderleştirilmesi, son giren ilk çıkar stok değerlendirme yönteminin kullanılması gösterilebilir (Ruch ve Taylor, 2015).

Muhasebe ihtiyatlılığı ile yönetim kurulu yapısı arasındaki çalışmalar yakın geçmişte yoğunlaşmakla beraber, ihtiyatlılığın koşullu ve koşulsuz olarak gruplandırıldığı ve bu ihtiyatlılık sınıflandırmaları ile yönetim kurulu arasındaki ilişkilerin gözlemlendiği çalışmalar nispeten daha azdır. Ancak giderek bu alana olan ilgi de artmaktadır.

Beekes vd. (2004) Birleşik Krallık için yaptıkları çalışmada yönetim kuruluna dışardan katılan bağımsız üye oranı yüksek olan firmalarda olumsuz ekonomik gelişmelerin kâr üzerindeki etkisinin daha erken yansıdığı ifade edilmiştir. Bu kapsamda yönetim kurulu yapısının yayımlanan finansal sonuçların kalitesinin belirlenmesinde önemli bir faktör olduğu değerlendirilmiştir. A. S. Ahmed ve Duellman (2007) ABD örneklemini için yönetim kurulu yapısı ile ihtiyatlılık arasındaki ilişkiyi ele almışlar ve kurul bağımsızlığı ve yönetim kurulunda dışarıdan yer alan üye oranı ile koşullu ve koşulsuz ihtiyatlılık arasında pozitif anlamlı ilişki raporlamışlardır.

Lobo ve Zhou (2006) özellikle Sarbanes-Oxley düzenlemeleri sonrasında ABD’de ihtiyatlılık uygulamalarında anlamlı bir artış gözlemlenmiştir. Bushman ve Piotroski (2006) ülkelerarası örneklem üzerine kurguladıkları çalışmalarında koşullu ihtiyatlılığın özellikle yatırımcıların haklarının güçlü bir şekilde korunduğu ve yüksek kalite yargılama mekanizmalarının olduğu ülkelerde daha yoğun gözlemlendiğini raporlamışlardır.

García Lara vd. (2007) İspanya’da işlem gören şirketleri 1997-2002 zaman dönemi için analiz etmişlerdir ve yönetim kurulu üzerinde yönetim kurulu başkanının etkisinin daha düşük olduğu şirketlerde daha yüksek seviyede ihtiyatlılık tespit etmişlerdir. Yönetim kurulu başkanının kurul üzerindeki etkisini ise; kurul büyüklüğü, kurul içindeki bağımsız üye sayısı, icra görevi olmayan üye sayısı, yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün aynı kişi olup olmadıkları, yönetim kurulu toplantı sayısı, denetim komitesi varlığı, aday belirleme/istihkak komiteleri varlığı, icra komitesi varlığı değişkenleriyle ölçmüşlerdir.

İşletmelerde pay oranı yüksek olan hissedarların kendi menfaatlerini ön plana çıkararak azınlık haklarını göz ardı edeceği ve dolayısıyla bu durumun muhasebe ihtiyatlılığı ile negatif bir ilişkide olacağı savıyla analiz ettikleri çalışmada, muhasebe ihtiyatlılığı ile en yüksek paya sahip hissedarın elinde tuttuğu pay oranı arasında (özellikle pay oranının %30 üzerine çıktığı durumlarda) anlamlı negatif ilişki raporlamışlardır. Ayrıca en yüksek pay oranına sahip hissedar ile ihtiyatlılık arasındaki ilişkiye şirketteki devlet payının bir etkisinin olmadığı ifade edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, şirket ortaklarından birinin devlet olmasının en yüksek pay oranına sahip hissedar ile ihtiyatlılık arasındaki ilişki üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, devletin azınlık payına sahip olduğu özel olarak kontrol edilen şirketlerin devletin azınlık payı olmadığı şirketlere göre daha ihtiyatlı oldukları belirtilmiştir.

K. Ahmed ve Henry (2012) çalışmasında Avustralya’da 2003 yılında Kurumsal Yönetim Konseyi tarafından öneri olarak yayınlanan ve firmaların gönüllü olarak gerçekleştirebilecekleri iyi yönetim uygulamalarını (good governance principles) hayata geçiren firmaların söz konusu uygulamalar ve ihtiyatlılık düzeyleri arasındaki ilişkileri ele alınmıştır. Bu kapsamda gönüllü olarak oluşturulan denetim komitesinin, artan yönetim kurulu bağımsızlığının (yönetim kurulunda daha çok bağımsız üye olmasının) ve yönetim kurulu üye sayısı azalışı ve şirketlerin ihtiyatlılık düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu raporlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular kapsamında gönüllü uygulanan iyi yönetim uygulamalarının firmaların ihtiyatlılık düzeylerine etkisi olduğu ve bu durumun temsil sorununun kontrolünde tamamlayıcı bir araç olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

Leventis vd. (2013) muhasebe ihtiyatlılığı ve yönetim kurulu yapısını bankacılık sektörü bazında ele almışlardır. Bu kapsamda ABD’de faaliyet gösteren ticari bankaları 2003-2009 zaman periyodu için analiz etmişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre ihtiyatlılığın gerek pazar getirisi gerek tahakkuklar aracılığıyla ölçüldüğü model tahminlerine göre, kurumsal yönetim uygulamalarının daha iyi olduğu bankalarda finansal raporlamada koşullu ihtiyatlılık uygulamalarının daha yoğun olduğu raporlanmıştır. Kurumsal yönetim uygulamalarının kalitesini ölçmede ise teori ve pratikte sıklıkla kullanılan Kurumsal Yönetim Katsayısı (Corporate Governance Quotient) endeksini kullanmışlardır. Sonuçlara göre, daha etkin kurumsal yönetim uygulamalarına sahip bankaların (yönetim kurulu yapısı ve denetim açısından güçlü bankalar) diğer bankalara kıyasla kayıp kredi karşılıkları/takipteki krediler oranı daha yüksektir, dolayısıyla daha ihtiyatlı (koşullu) muhasebe uygulamaları söz konusudur. Koşullu ihtiyatlılık çerçevesinde ise yönetim kurulu yapısı ve denetim kurulu yapısının; makam tazminatı ve yöneticilerin şirket içi sahiplik oranı ile işletme devrini önleyici politikalarından daha etkin kurumsal yönetim mekanizmaları olduğu gözlemlenmiştir.

Diğer taraftan Lafond ve Roychowdhury (2008) yöneticilerin şirket üzerindeki sahiplik oranı azaldıkça vekalet problemlerinin artacağını ve bu çerçevede ihtiyatlılık talebinin de artacağını savunmuşlardır. Elde ettikleri sonuçlara göre yönetim sahipliği arttıkça ihtiyatlılık azalmaktadır (dolayısıyla yatırımcıların ihtiyatlılık talepleri artmaktadır). Benzer şekilde Amran ve Manaf (2014) yönetim kurulu bağımsızlığı ile muhasebe ihtiyatlılığı arasındaki ilişkiyi 2000-2012 zaman diliminde Malezya’da işlem gören şirketler için gözlemlenmişlerdir. Ancak elde edilen sonuçlara göre ihtiyatlılık ile yönetim kurulu bağımsızlığı arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmemiştir.

2. MUHAFAZAKÂR MUHASEBE VE YÖNETİM KURULU YAPISI

2.1. Hipotez Geliştirme

Muhafazakâr muhasebe uygulamaları firma ve diğer taraflar arasındaki bilgi asimetrisini azaltması bakımından finansal tablo kullanıcılarına fayda sağlamaktadır. Söz konusu fayda muhafazakâr muhasebe uygulamalarının yöneticinin kendi çıkarlarını önde tutmasını, yatırım kararları kapsamında oluşan temsil

sorununu, politik ve yasal maliyetleri azaltması ve firma ve taraflar arasında yapılan sözleşmelerin daha etkin bir şekilde izlenmesini sağlayarak ortaya çıkmaktadır (Ball ve Shivakumar, 2005). Bu kapsamda muhafazakâr muhasebe uygulamalarının karar sürecinde kullanışlı olan bilgileri finansal bilgi kullanıcılarına sunduğu ifade edilebilir. Bu kullanıcılar da yöneticiler, kreditorler ve potansiyel yatırımcılar olarak okunabilir. Bu nedenle güçlü bir yönetim yapısına sahip firmaların aynı zamanda artan bir şekilde muhafazakâr muhasebe uygulamaları kapsamında üretilmiş finansal bilgi talep edecekleri beklenmektedir (K. Ahmed ve Henry, 2012).

Firma yönetiminin belirlenmesi, kullanılacak yönetim araçları ve işleyiş, yatırımcıların yatırımlarından bir getiri elde etmek amacıyla uygun olmalıdır. Muhafazakâr muhasebe uygulamaları da finansal bilgi kullanıcılarına fayda sağlamaktadır. Firma ile ilgili karar almak isteyen taraflar ve firma arasında yapılan sözleşmede ihtiyatlı (muhafazakâr) rakamların kullanılması, yönetsel düzeyde firma kaynaklarının dağıtımının bozulması ya da bu kaynakların gizlenmesi ihtimalini düşürmektedir. Bu kapsamda kurumsal yönetim mekanizması yönetici faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla da taşımaktadır. Yönetim mekanizmasının söz konusu izlemeyi etkin bir şekilde yapmaya uygun olarak dizayn edilmesi sonucunda daha şeffaf finansal tabloların oluşması, manipülasyonun ve yöneticilerin olumsuz gelişmeleri gizleme ihtimallerinin azalması, komite bağımsızlıklarının artması ve iç yönetim mekanizmasının daha fazla desteklenmesi gibi durumların oluşması beklenmektedir (García Lara vd., 2007).

Yönetim kurulu yapısı hissedar çıkarlarının izlenmesinde önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Yönetim kurulu bağımsızlığı ve muhafazakârlığın literatüre paralel olarak ilişkili olduğu ifade edilebilir. Bu doğrultuda paydaşların menfaatlerini sağlamanın bir yolu olarak koşulsuz ihtiyatlılığın kullanımını teşvik etmek için firmaların daha bağımsız yönetim kurullarına sahip olması beklenmektedir. Söz konusu beklentinin test edilmesi amacıyla çalışmada aşağıdaki hipotez kurulmuştur.

H1a: Yönetim kurulunda yer alan bağımsız üye oranı ile koşulsuz ihtiyatlılık arasında pozitif ilişki vardır.

H1b: Yönetim kurulunda yer alan bağımsız üye oranı ile koşullu ihtiyatlılık arasında negatif ilişki vardır.

Literatürde yönetim kurulu büyüklüğünün etkileri konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır. İlk görüşe göre büyük kurulların daha çok grubu kontrol etme ve koordinasyonu konusunda küçük gruplara göre daha az etkili olduğudur (Jensen, 1993:865). Diğer bir görüşe göre de daha büyük yönetim kurulları yöneticilerin uzmanlaşmasına olanak vererek, yöneticilerin daha az komitede görev almasına neden olmaktadır (Ahmed ve Duellman, 2007:637). Muhafazakâr muhasebe yönetim kurulu üyeleri için yararlı bilgiler sağlamak ve koşulsuz ihtiyatlılıkta bu bilgiler daha erken elde edilmektedir (Ahmed ve Henry, 2012:638). Daha az üyeye sahip yönetim kurullarının daha fazla koşulsuz muhasebe ihtiyatlılığı ve daha az koşullu ihtiyatlılık talep etmeleri beklenmektedir. Bu doğrultuda aşağıdaki hipotezler kurgulanmıştır:

H2a: Yönetim kurulu büyüklüğü ile koşulsuz ihtiyatlılık arasında negatif ilişki vardır.

H2b: Yönetim kurulu büyüklüğü ile koşullu ihtiyatlılık arasında pozitif ilişki vardır.

Diğer taraftan denetim komitesinin kalitesi firma yönetim kurulunun kalitesiyle bağlantılıdır. Denetim komitesi üyeleri aynı zamanda yönetim kurulu üyeleridir ve yönetim kurulu tarafından seçilmektedir (Temiz vd., 2017). Denetim komitesinin temel amacı firmaların finansal raporlama sürecini denetlemektir. Denetim komitesi, izleme sürecini kolaylaştırmak için denetim raporları ve potansiyel dava risklerinin içeriğiyle ilgili zamanında bilgi sağlanmasından sorumludur (Ahmed ve Henry, 2012:639). Denetim komitelerine sahip firmaların koşullu ihtiyatlılıkla kıyaslandığında daha fazla koşulsuz ihtiyatlılık talep etmesi beklenmektedir.

H3a: Yönetim kurulu içerisinde denetim komitesi varlığı ile koşulsuz ihtiyatlılık arasında pozitif ilişki vardır.

H3b: Yönetim kurulu içerisinde denetim komitesi varlığı ile koşullu ihtiyatlılık arasında negatif ilişki vardır.

2.2. İhtiyatlılık (Muhafazakârlık) Ölçümü

İhtiyatlılık Basu (1997:7) çalışmasında kazanç/kayıp tespitinde gelirlerin giderlere göre daha fazla doğrulanması/tasdik edilmesi gerekliliği olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde muhasebe literatüründe ihtiyatlılık koşulsuz ve koşullu olarak iki grupta incelenmektedir (Ball ve Shivakumar, 2005; Beaver ve Ryan, 2005). Koşulsuz ihtiyatlılık kazanç ve kayıpların dikkate alınmasındaki asimetriyi ifade ederken, koşullu ihtiyatlılık kazançların kayıplara göre daha fazla doğrulanması/tasdik edilmesi olarak ifade edilebilir (Qiang, 2007). Bu çalışmada da ihtiyatlılık literatüre paralel olarak koşulsuz ve koşullu olmak üzere iki grupta incelenmiştir.

2.2.1. Koşulsuz İhtiyatlılık ve Ölçüm

Koşulsuz ihtiyatlılık dönemler halinde raporlanan kârın kümülatif tutarlarını minimize etmeye olanak tanıyan muhasebe uygulamaların seçilmesi ve uygulanması olarak ifade edilebilir (K. Ahmed ve Henry, 2012). Diğer bir ifadeyle, raporlanan kâr tutarına nakit akışlarına nazaran daha ihtiyatlı yaklaşılması, gerçekleşmesi muhtemel kazançların dikkate alınmasında daha katı ölçütlere gerek duyulmasıdır. Koşulsuz ihtiyatlılık aynı zamanda muhasebe uygulamalarının varlık değerinin düşük tutulmasına yönelik olması, yani bünyesinde kaydedilmeyen bir şerefiyenin barınması olarak da tanımlanmaktadır (Beaver ve Ryan, 2005). Koşulsuz ihtiyatlılığın örnekleri şirket içinde yaratılan maddi olmayan duran varlıkların duran varlıklardaki aktifleştirmesinin düşük yapılması, amortisman, itfa ve tükenme paylarının ekonomik yıpranmadan daha yüksek tutarda kaydedilmesi olarak sıralanabilir. Yine yapılan bir yatırımda harcamaların aktifleştirilmek yerine giderleştirilmesi ve bu sayede net kârın azalmasına bağlı olarak sermayenin defter değerinin piyasa değerine kıyasla düşmesi sonucunu doğuracaktır (Gassen vd., 2006).

Bu çalışmada da literatürde kullanılan koşulsuz ihtiyatlılık temsilcileri olarak birikimli tahakkukların (kâr-faaliyetten sağlanan nakit akışı) üç yıllık ortalaması (Tahakkuk) ve defter değerinin piyasa değerine oranı (BTM) kullanılmıştır. Tahakkuk değişkeninin düşük değerleri kârın nakit akışına göre düşük raporlandığının ve koşulsuz ihtiyatlılığın göstergesidir. Feltham ve Ohlson (1995) çalışmasında yapılan varlıkların düşük değerlemesi tanımından yola çıkarak Beaver ve Ryan (2000) çalışmasında kullanılan BTM oranı, şirketin uzun dönemli ihtiyatlılığını temsil etmektedir. BTM oranının güçlü yanı şirketin faaliyete başlangıcından bu yana göstermiş olduğu ihtiyatlılığı yansıtmasıdır (K. Ahmed ve Henry, 2012). Düşük BTM değeri şirket açısından yüksek koşulsuz ihtiyatlılık göstergesi olarak kabul edilmiştir. Çalışmada yönetim kurulu yapısı ile ilişkileri de dikkate alındığında kullanılan model aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

$$Y_{it} = \alpha + \beta_1 YonBag_{it} + \beta_2 YonBuy_{it} + \beta_3 DenKom_{it} + \beta_4 Buyume_{it} + \beta_5 Kaldirac_{it} + \beta_6 Buyukluk_{it} + \sum_{1}^3 Ortaklik_{it} + \sum_{1}^5 Yil + \varepsilon_{it}$$

Modelde yer alan Y_{it} değişkeni Tahakkuk ve BTM¹ değişkenlerini ifade etmektedir. $YonBag_{it}$ değişkeni şirket yönetim kurulunda bulunan bağımsız yöneticilerinin toplam içindeki oranını, $YonBuy_{it}$ şirket yönetim kurulu büyüklüğünü ve $DenKom_{it}$ değişkeni ise şirkette ayrı bir denetim komitesinin varlığını gösteren kukla değişkeni temsil etmektedir. Modelde ayrıca $Buyume_{it}$, $Kaldirac_{it}$ ve $Buyukluk_{it}$ olmak üzere kontrol değişkenleri yer almaktadır. Diğer taraftan şirket ortaklık yapısının kontrol edilmesi amacıyla üç (yönetici ortak, dış ortak ve kurumsal ortak) ortaklık yapısı kontrol değişkeni ve yıl sabit etkilerini kontrol eden yıl kukla değişkeni yer almaktadır.

2.2.2. Koşullu İhtiyatlılık ve Ölçüm

Aynı zamanda gerçekleşen ihtiyatlılık olarak da ifade edilen koşullu ihtiyatlılık, firma net varlıklarının olumsuz dönemlerde (kayıpların olduğu dönem) düşürülmesi, ancak olumlu dönemlerde (kazançların elde edilmesi) varlık artışının aynı hızda ve şekilde olmamasını ifade etmektedir. Olumlu dönemlerde gösterilen davranış biçimi de ihtiyatlılık olarak nitelendirilmektedir (Ryan, 2006). Koşullu ihtiyatlılığa stokların maliyet

¹ Çalışmada kullanılan değişkenlere ait açıklamalar EK 1'de sunulmuştur.

ya da piyasa değerinin düşük olması ile değerlendirme, uzun dönemli maddi ve maddi olmayan duran varlıklar için değer düşüklüğü uygulamaları örnek olarak sıralanabilir (Beaver ve Ryan, 2005). Bu alanda ilk araştırmalar Basu (1997) çalışmasına dayanmakta olup bu çalışmada kâr/zarar tutarının cari hisse senedi getirileri ile kayıpların olduğu dönemlerde neden daha yüksek korelasyonlu olduğu incelenmiştir.

Bu çalışmada iki farklı koşullu ihtiyatlılık temsilcisi kullanılmıştır. Bunlardan ilkinde, kâr/zararın asimetrik yansımalarının test edilmesi amaçlanmaktadır. Literatürde de kullanılan (Basu, 1997) ve firmanın koşullu ihtiyatlılık göstermesi için kayıpların olduğu dönem sonuçlarının, diğer dönemlere göre hisse senedi getirileri ile daha yakından ilişkili olması beklenmektedir. Kullanılan ikinci temsilci Ball ve Shivakumar (2005) çalışmasında ortaya konulmuştur. Bu çalışmada Basu (1997) modelinin iki potansiyel sınırlaması olduğu ifade edilmektedir. Bunlardan ilki; geçici kâr bileşenlerini, tahakkuklardaki tesadüfi hatalardan ve bazı kâr yönetimi türlerinden ayırt edememesidir. İkinci potansiyel sınırlama ise modelin yalnızca geçici bileşenlerin varlığını tanımlayabilmesi ve bunların tanınmasının zamanında yapılıp yapılmadığını belirleyememesidir. Her ne kadar hisse senedi işlem gören şirketlerde model bu sınırlamaları hafifletse de, hisse senedi işlem görmeyen şirketler için yapılacak bir incelemede tahakkuk temelinde bir ihtiyatlılık göstergesi önerilmiştir. Bu yaklaşımda tahakkukların ihtiyatlılık rolü içerdiği ve nakit akışlarının iki dönem arasında (t ve t+1) pozitif korelasyonlu olduğu durumlarda tahakkuk ve nakit akışı arasındaki negatif korelasyonun kayıpların olduğu dönemde daha düşük olacağı ifade edilmektedir.

Basu (1997) yaklaşımına göre çalışmada kullanılan model aşağıdaki şekildedir;

$$Y_{it} = \alpha + \beta_1 D_{it} + \beta_2 Getiri_{it} + \beta_3 D_{it} * Getiri_{it} + \beta_4 YonBag_{it} + \beta_5 YonBag_{it} * Getiri_{it} + \beta_6 YonBag_{it} * Getiri_{it} * D_{it} + \beta_7 YonBuy_{it} + \beta_8 YonBuy_{it} * Getiri_{it} + \beta_9 YonBuy_{it} * Getiri_{it} * D_{it} + \beta_{10} DenKom_{it} + \beta_{11} DenKom_{it} * Getiri_{it} + \beta_{12} DenKom_{it} * Getiri_{it} * D_{it} + \sum_n^k Kontrol + \sum_1^5 Yıl + \varepsilon_{it}$$

Modelde yer alan Y_{it} değişkeni (faaliyet kârı –FK ile gösterilmiştir) faaliyet kârının firmanın toplam varlık değerine bölünmesiyle elde edilmiştir. $Getiri_{it}$ şirket hisse senedinin t dönemi üç ay sonrasına kadar olan bir yıllık süre içindeki birikimli günlük getirisini, D_{it} değişkeni ise bu getirinin negatif olduğunda 1, pozitif olduğunda sıfır değerini alan kukla değişkendir.

Koşullu ihtiyatlılığı tahakkuklardan yola çıkarak inceleyen ve yönetim kurulu yapısı ile ihtiyatlılık arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla çalışmada kullanılan model ise aşağıdaki şekildedir (K. Ahmed ve Henry, 2012; Ball ve Shivakumar, 2005):

$$Y_{it} = \alpha + \beta_1 DNA_{it} + \beta_2 NA_{it} + \beta_3 DNA_{it} * NA_{it} + \beta_4 YonBag_{it} + \beta_5 YonBag_{it} * NA_{it} + \beta_6 YonBag_{it} * NA_{it} * DNA_{it} + \beta_7 YonBuy_{it} + \beta_8 YonBuy_{it} * NA_{it} + \beta_9 YonBuy_{it} * NA_{it} * DNA_{it} + \beta_{10} DenKom_{it} + \beta_{11} DenKom_{it} * NA_{it} + \beta_{12} DenKom_{it} * NA_{it} * DNA_{it} + \sum_n^k Kontrol + \sum_1^5 Yıl + \varepsilon_{it}$$

Bu modelde de Y_{it} değişkeni üç yıllık birikimli tahakkukların (kâr-faaliyetten sağlanan nakit akışları) ortalama değerini ifade etmektedir. DNA_{it} faaliyetten sağlanan nakit akışlarının negatif olduğu dönemlerde 1, diğer dönemlerde sıfır değerini alan kukla değişkeni, NA_{it} değişkeni ise faaliyetten sağlanan nakit akışlarının ortalama toplam varlıklara oranlanmış halini temsil etmektedir. Modelde yer alan diğer değişkenler daha önceki modelde kullanılan değişkenlerle aynıdır.

2.3. Bağımsız Değişkenler

Bu çalışmada yönetim kurulunun bağımsızlık ve izleme özelliklerine odaklanan 3 farklı yönetim kurulu değişkeni kullanılmaktadır. Bunlar: (i) yönetim kurulu bağımsız üye oranı, (ii) yönetim kurulu büyüklüğü ve (iii) yönetim kurulundaki denetim komitesi varlığı. Yönetim kurulu bağımsız üye oranı; yönetim kurulundaki bağımsız yönetici sayısının toplam yönetim kurulu üye sayısına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Yönetim kurulu büyüklüğü değişkeni yönetim kurulu toplam üye sayısının doğal logaritması ile temsil edilmektedir. Denetim komitesi varlığı değişkeni için ise yönetim kurulunda ayrı bir denetim komitesi olması durumunda 1, yokluğu durumunda 0 olarak kukla değişken kullanılmaktadır.

Yönetsel yapıya ilişkin kontrol değişkenleri ile ilgili olarak yönetici sahipliği, kurumsal sahiplik ve dış ortaklık değişkenleri kullanılmıştır. Yönetici sahipliği, sermayenin %5'inden büyük paya sahip yönetim kurulu üyelerinin toplam sermaye içindeki payı şeklinde temsil edilmektedir. Sermayenin %5'inden büyük paya sahip kurumsal yatırımcıların toplam sermaye içindeki oranı da kurumsal sahiplik değişkeni ile temsil edilmektedir. Sermayenin %5'inden büyük paya sahip ancak yönetim kurulunda olmayan gerçek kişilerin toplam sermaye içindeki payı ile dış ortaklık değişkeni olarak tanımlanmaktadır.

2.4. Tahmin Yöntemi

Çalışmada kullanılan yöntem panel veri regresyon yöntemidir. Bu yöntem hem birden fazla birimin (firma, i) hem de zaman boyutunun (yıl, t) bir arada yer alması nedeniyle zaman serisi ve yatay-kesit analizlere göre avantajlar barındırmaktadır (Gujarati, 2009). Bu yöntemde güvenilir sonuçların elde edilmesi için yapılması gereken sınamalar bu çalışma kapsamında da yapılmıştır. Çoklu doğrusal bağımlılık sorununun olup olmadığı Varyans Şişirme Faktörü (VIF) vasıtasıyla değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre değişkenlere ait VIF değerleri 1,04 ve 2,30 arasında değişmektedir. VIF üst sınırı 10 olarak değerlendirildiğinde (Gujarati, 2009:362) çalışmada kullanılan modellerde çoklu bağımlılık sorununun olmadığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında kullanılan modellerin havuzlanmış, sabit etkiler ve rassal etkiler modellerinden hangisiyle tahmin edilmesinin daha tutarlı olduğuna ise Breusch Pagan LM Testi ve Hausman Testi ile karar verilmiştir. Breusch Pagan LM testi sonuçlarına göre ($P < 0.05$) değeri olan modellerde rassal etkiler modelinin daha etkin olduğuna karar verilmiştir. Hausman testi sonucunda da ($P < 0.05$) olması durumunda sabit etkiler yöntemi kullanılarak tahminler yapılmıştır. Raporlanmayan sonuçlara göre çalışmada kullanılan modellerde sabit etkiler tahmincisinin etkin olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Diğer taraftan kurulan modellerde heterojen varyans ve otokorelasyon sorunu olup olmadığını test etmek için Breusch Pagan Godfrey LM Test ve Durbin Watson İstatistiği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre modellerde değişen varyans ve otokorelasyon sorunu olduğu gözlemlenmiş ve bu durumda söz konusu sorunun düzeltilmesini sağlayan Period SUR (Panel Corrected Standart Errors, PCSE) yöntemi kullanılarak tahminler yapılmıştır (Beck ve Katz, 1995).

3. VERİ VE BULGULAR

Bu çalışmada şirket yönetim kurulu yapısı ve muhasebe ihtiyatlılığı arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Bu amaçla çalışmada kullanılan verilerin bir kısmı Datastream veritabanından temin edilebilirken bir kısmı şirketlerin Kamuyu Aydınlatma Platformunda (KAP) yayınladıkları rapor ve bilgilerden temin edilmiştir. Örneğin şirketlere ait satış, nakit akışı ve dönem kârı gibi verileri Datastream veri tabanından temin edilmiş, şirket yönetim kurulu ile ilgili veriler ise KAP'ta yer alan bilgilerden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Çalışmada inceleme grubu olarak belirlenen şirketler BIST İmalat Sektöründe faaliyet göstermektedir. Çalışmanın inceleme dönemi KAP'ta şirketlere ait son beş yıllık yönetim kurulu yapısı bilgilerine ulaşılabilmesi nedeniyle 2012-2016 olarak belirlenmiştir. Bir şirketin inceleme grubunda yer alabilmesi için öncelikle inceleme döneminde kesintisiz faaliyet göstermesi ve çalışmada ihtiyaç duyulan verilere eksiksiz sahip olması gerekmektedir. Bu kısıtlar dâhilinde gereklilikleri karşılayan toplam 113 firmaya ait 565 firma – yıl verisi kullanılarak şirket yönetim kurulu yapısı ve ihtiyatlılık kavramı arasındaki ilişkiler ele alınmıştır.

3.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışmada inceleme dönemi olarak belirlenen şirketlere ait verilerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 1’de sunulmuştur. Tabloda yer alan değişkenler çalışmada kullanılan farklı modellerde yer alan değişkenlerin tamamına aittir. İnceleme döneminde şirketlere ait FK ortalama ve ortanca değerlerinin 0,08 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Yine piyasa verilerini içeren BTM değerinin ise 1,12 ortalama ve 0,84 ortanca değerlerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Muhasebe uygulamaları kapsamında ihtiyatlılık göstergesi olarak değerlendirilen Tahakkuk değişkeni ise inceleme döneminde -0,03 ortalama ve -0,04 ortanca değere sahiptir. Bu veri inceleme döneminde genel olarak şirketlerin negatif tahakkuklara sahip olduklarını göstermekte ve bu kapsamda muhasebe uygulamalarında ihtiyatlı davrandıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Şirketlerin inceleme döneminde kümülatif getirilerinin ortalama 0,13 ve ortanca değerlerinin 0,09 olduğu görülmektedir. Ancak inceleme döneminde gözlemlerin %39’unda (D1 0,39) negatif getiri gözlenmiştir. Nakit akışlarının 0,08 ortalama ve 0,07 ortanca değerine sahip olduğu, ancak toplam gözlemin %21’inde negatif nakit akışı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	Ortalama	Ortanca	En Yüksek	En Düşük	Std. Sapma	Gözlem
FK	0,08	0,08	3,03	-0,89	0,24	565
Tahakkuk	-0,03	-0,04	0,59	-0,57	0,17	565
BTM	1,12	0,84	18,88	-1,13	1,37	565
Getiri	0,13	0,09	3,11	-1,02	0,38	565
D1	0,39	0,00	1,00	0,00	0,49	565
NA	0,08	0,07	0,58	-0,53	0,11	565
DNA	0,21	0,00	1,00	0,00	0,41	565
YonBag	0,31	0,33	0,43	0,13	0,07	565
YonBuy	1,99	1,95	2,71	1,61	0,27	565
DenKom	0,98	1,00	1,00	0,00	0,13	565
YönOrt	0,00	0,00	0,23	0,00	0,02	565
DışOrt	0,03	0,00	0,40	0,00	0,07	565
KurOrt	0,58	0,64	0,99	0,00	0,29	565
Büyükük	19,87	19,61	24,47	16,00	1,50	565
Büyüme	0,09	0,08	2,26	-0,61	0,19	565
Kaldıraç	0,23	0,22	0,89	0,00	0,19	565

Modellerde şirket yönetim kurulu kompozisyonundaki bağımsız üyeleri gösteren YonBag değişkeninin 0,31 ortalama ve 0,33 ortanca değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu veriden yola çıkarak serinin az da olsa negatif çarpık olduğu görülmektedir. Şirket yönetim kurulu büyüklüğünü ifade eden değişkenin doğal logaritması ortalama 1,99 ve 1,95 ortanca değerine sahiptir. İncelenen şirketlerin %98’inde ise ayrı bir denetim komitesi varlığı söz konusudur.

Çalışmada ayrıca yönetsel ve finansal kontrol değişkenleri kullanılmıştır. Yönetsel konularla ilgili kontrol değişkenleri yönetici ortağın varlığı (YönOrt), dış ortak varlığı (DışOrt) ve kurumsal ortak payıdır (KurOrt). Söz konusu üç değişken içinde en düşük ortalama değere YönOrt değişkeni sahipken (0,00) en büyük ortalama değere KurOrt değişkeni (0,58) sahiptir. Finansal kontrol değişkenlerinden olan şirket büyüklüklerinin doğal logaritma ortalama değeri 19,87’dir. Şirketlerin yıllık satış büyümeleri 0,09 ortalama değerine sahiptir. İnceleme grubu firmaların inceleme döneminde ortalama kaldıraç oranları ise 0,23 düzeyindedir.

Değişkenler arasındaki korelasyon analizi bulguları Tablo 2’de raporlanmıştır.

Tablo 2. Korelasyon Analizi Bulguları

	FK	Tahak.	BTM	Getiri	D1	NA	DNA	YonBag
FK	1,00							
Tahak.	0,28***	1,00						
BTM	0,26***	0,17***	1,00					
Getiri	0,06	0,09**	-0,15***	1,00				
D1	-0,02	-0,07*	0,13***	-0,84***	1,00			
NA	0,29***	-0,28***	-0,28***	0,07*	-0,07*	1,00		
DNA	-0,18***	0,22***	0,14***	-0,03	0,04	-0,70***	1,00	
YonBag	-0,10**	0,04	0,02	-0,04	0,03	-0,15***	0,15***	1,00
YonBuy	0,05	-0,07	-0,07*	0,06	-0,07	0,14***	-0,16***	-0,60***
DenKom	0,07	-0,07*	-0,12***	-0,05	0,02	0,10**	-0,03	-0,06
YönOrt	-0,05	-0,06	0,02	-0,02	0,02	-0,05	0,05	-0,11**
DışOrt	-0,05	-0,05	0,05	-0,00	-0,02	-0,06	-0,00	-0,06
KurOrt	-0,01	-0,14***	-0,24***	-0,03	0,04	0,20**	-0,17***	0,02
Büyükük	0,23***	-0,14***	-0,12***	0,12***	-0,12***	0,29***	-0,27***	-0,11**
Büyüme	0,18***	0,07	-0,08**	-0,03	0,03	0,05	-0,00	-0,08**
Kaldıraç	-0,21***	-0,18***	-0,08**	0,01	0,01	-0,20***	0,11**	-0,06
	YonBuy	DenKom	YönOrt	DışOrt	KurOrt	Büyükük	Büyüme	Kaldıraç
FK								
Tahak.								
BTM								
Getiri								
D1								
NA								
DNA								
YonBag								
YonBuy	1,00							
DenKom	0,10**	1,00						
YönOrt	0,01	0,03	1,00					
DışOrt	-0,01	-0,13***	0,03	1,00				
KurOrt	-0,01	0,12**	0,26***	-0,40***	1,00			
Büyükük	0,37***	0,18***	-0,17***	-0,22***	0,26***	1,00		
Büyüme	0,01	0,10**	0,03	-0,06	-0,02	0,06	1,00	
Kaldıraç	0,13***	0,18***	0,15***	0,15***	-0,18***	0,24***	0,02	1,00

*, **, *** ifadeleri sırasıyla %10, %5 ve %1 düzeyinde anlamlı bulguları ifade etmektedir.

Tablo 2’de raporlanan bulgulara göre FK ile tahakkuk, BTM, NA, Büyükük ve Büyüme değişkenleri arasında pozitif korelasyon söz konusudur. Diğer taraftan negatif NA, YonBag ve Kaldıraç değişkenleri ile de negatif ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyon katsayıları olduğu görülmektedir. Söz konusu bulgular kapsamında satışlardaki büyüme, tahakkuk tutarları ve nakit akışı değerleri ile FK tutarının aynı yönde hareket ettiği ifade edilebilir. FK değişkeni ve diğer değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları dikkate alındığında negatif NA değerleri, yönetim kurulundaki bağımsız üye oranı ve kaldıraç oranı ile FK tutarının ters yönlü hareket ettiği görülmektedir.

Tahakkuk değişkeni ihtiyatlılığı muhasebe tabanında ele almaktadır. Tahakkuklar ihtiyatlılık ekseninde değerlendirildiğinde gelirlerin ve dolayısıyla dönem kârının temkinli bir şekilde düşük raporlanması olarak ifade edilebilir. Bu bakış açısıyla tahakkuk değişkeni ile diğer değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde BTM, Getiri ve Negatif NA değişkenleri ile pozitif yönlü, NA, DenKom, KurOrt, Büyükük ve Kaldıraç değişkenleri ile negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı

bulgular tespit edildiği görülmektedir. Tahakkukların nakit akışları, denetim komitesi varlığı ve kurumsal ortak oranı ile negatif yönlü korelasyon katsayılarına sahip olması beklentiyle örtüşmektedir.

İhtiyatlılığı hem muhasebe hem de piyasa bilgileri ışığında yansıtan BTM değişkeni ile YonBuy, DenKom ve KurOrt değişkenleri arasında negatif korelasyon katsayısı tespit edilmiştir. BTM değişkeninin düşük olması, yani şirketin varlıklarını ihtiyatlı olarak düşük değerlemesi, ihtiyatlılığın varlığı olarak değerlendirildiğinde, denetim komitesi varlığı, kurumsal ortak oranı ve yönetim kurulu büyüklüğü ile ters yönlü hareket etmesi beklentiyle örtüşmektedir. Çünkü denetim komitesi varlığı ve kurumsal ortağın oranı yapılan çalışmalarda temsil teorisi kapsamında yönetimi kontrol etme aracı olarak da kullanıldığı ifade edilmektedir (Bradbury vd., 2006; Xie vd., 2003; Marra vd., 2011).

Yönetimle ilgili bağımsız değişkenler arasındaki anlamlı korelasyon katsayıları dikkate alındığında kurumsal ortak ve denetim komitesi arasında pozitif, yönetici ortak ve dış ortak arasında negatif korelasyon olduğu görülmektedir. Ayrıca yönetici ortak ve yönetim kurulu bağımsızlığı arasındaki negatif yönlü korelasyon katsayısı olduğu görülmektedir. Genel olarak vekalet teorisine uyumlu olan söz konusu bulgularda dikkati çeken durum yönetim kurulu büyüklüğü ve yönetim kurulu bağımsızlığı arasındaki negatif yönlü güçlü korelasyon katsayısıdır. Söz konusu katsayı inceleme döneminde şirketlerin yönetim kurulu üye sayısındaki artış ile yönetim kurulu bağımsızlık oranının ters yönde hareket ettiğini göstermektedir.

3.2. Analiz Bulguları

Bu başlık altında şirketlerin yönetsel yapıları ve ihtiyatlılık kavramı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu kapsamda ihtiyatlılık iki grupta değerlendirilmiştir. Bunlardan birincisi koşulsuz ihtiyatlılık (sürece yayılan, herhangi bir duruma bağımlı olmayan) ikincisi ise koşullu ihtiyatlılıktır (durumsal bir bakış açısıyla).

3.2.1. Koşulsuz İhtiyatlılık ve Yönetim Kurulu Yapısı

Koşulsuz ihtiyatlılık iki farklı model yardımıyla incelenmiştir. Modellerden ilki olan, bağımlı değişken olarak üç yıllık tahakkukların ortalama değerlerinin yer aldığı model (Model Tah) ve bağımlı değişken olarak BTM oranının yer aldığı modele (Model BTM) ilişkin bulgular Tablo 3'te raporlanmıştır.

Tablo 3. Koşulsuz İhtiyatlılık Modellerine Ait Tahmin Bulguları

Değişken	Model (BTM)	Model (BTM)	Model (Tah.)	Model (Tah.)
YonBag	0,30	0,38	-0,01	-0,03
YonBuy	0,08	0,29	-0,02	0,00
DenKom	-0,53	-0,23	-0,10	-0,03
YönOrt	NA	2,34	NA	0,69
DışOrt	NA	-0,06	NA	-0,03
KurOrt	NA	0,00	NA	0,00
Büyüme	NA	0,00	NA	0,03*
Kaldıraç	NA	-0,91***	NA	-0,20***
Büyüklük	NA	-0,04	NA	0,00
NA	NA	-0,79***	NA	-0,33***
Sabit	1,37*	1,66*	0,12*	0,08
Yıl Etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet
Kontrol Değişkeni	Yok	Var	Yok	Var
Düzeltilmiş R ²	0,04	0,076	0,02	0,11
F- İstatistik	4,60	4,31	2,27	5,81
Olasılık	0,00	0,00	0,01	0,00
Gözlem	565	565	565	565

*,*** ifadeleri sırasıyla %10 ve %1 düzeyinde anlamlı bulguları ifade etmektedir.

Tablo 3'te yer alan bulgular koşulsuz ihtiyatlılık modellerine ait olup kontrol değişkenleri dâhil edilerek ve edilmeyerek yapılan tahmin bulgularını içermektedir. Defter değeri ve piyasa değeri (BTM)

ekseninde, yani şirketin faaliyetlerini bir bütün olarak zaman boyutunu da dikkate alan Model BTM bulguları incelendiğinde kontrol değişkenleri dâhil edildiğinde ve edilmediğinde şirketlerin yönetsel farklılıkları ile koşulsuz ihtiyatlılık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bulgu tespit edilmemiştir. Denetim komitesinin varlığı her ne kadar beklentiye uygun olarak negatif katsayıya sahip olsa da istatistiksel olarak anlamsızdır. Diğer taraftan kontrol değişkenlerinden kaldıraç oranı ve nakit akışı değişkenlerinin negatif yönlü ve anlamlı katsayılarla sahip olduğu görülmektedir.

İhtiyatlılık kavramını üç yıllık ortalama tahakkuklardan yola çıkarak ele alan diğer koşulsuz ihtiyatlılık modelinden (Model Tah) elde edilen bulgular incelendiğinde de Model BTM'den elde edilen bulgulara benzer olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu modele göre de şirketlerin yönetsel özelliklerinin şirket muhasebe politikalarında uygulanan ihtiyatlılık üzerine bir etkisinin olmadığı ifade edilebilir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde elde edilen bulguların H1a, H2a ve H3a hipotezlerini desteklemediği görülmektedir. Kontrol değişkenleri ele alındığında da Model BTM'ye benzer bulgular olduğu, yalnızca satışıdaki büyümenin pozitif yönlü ve %10'da anlamlı bir katsayıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Kaldıraç değişkeninin negatif katsayıya sahip olması borçlu şirketlerin daha katı izlendiği ve bu nedenle daha muhafazakâr muhasebe uygulamaları tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan nakit akış değişkeninin negatif katsayıya sahip olması tahakkuklar ve nakit akış arasındaki doğal negatif ilişkinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

3.2.2. Koşullu İhtiyatlılık ve Yönetimsel Yapı

Koşullu ihtiyatlılık konusu aslında kazanç ya da kayıpların kazanç/getiri ilişkisi ekseninde incelenmesini ifade etmektedir. Bu noktada ihtiyatlılık olarak tanımlanan davranış şirket hisselerinin kayıplara kazançlara göre daha erken tepki vermesi olarak ifade edilebilir. Örneğin bir şirketin hisse senedi getirilerinin kazanç/kayıplara verdiği tepki asimetrik ise ve kayıplara kazançlardan daha erken tepki veriyorsa bu durumda şirketin koşullu ihtiyatlılık gösterdiği sonucuna ulaşılabilir. Bu kapsamda çalışmada, koşullu ihtiyatlılığın iki farklı model yardımıyla yönetsel yapıyla olan ilişkileri incelenmiştir. İlk model Basu (1997) çalışmasına dayanan kazanç ve kayıplara hisse senedi tepkilerinin asimetrik olup olmadığını incelemektedir. Söz konusu model tahmininden elde edilen bulgular Tablo 4'de raporlanmıştır.

Tablo 4. Koşullu İhtiyatlılık (Getiri) Tahmin Bulguları

Değişken	1	2	3
Getiri	0,07**	-0,59	-0,97
D1	0,02	0,03	0,04
D1*Getiri	0,15	0,95	1,65
YonBag	NA	0,02	-0,28
YonBag*Getiri	NA	-0,97	-0,46
YonBag*Getiri*D1	NA	0,98	0,22
YonBuy	NA	-0,13	-0,25***
YonBuy*Getiri	NA	0,42*	0,50**
YonBuy*Getiri*D1	NA	-1,04**	-1,19**
DenKom	NA	0,01	-0,03
DenKom*Getiri	NA	0,17	0,24
DenKom*Getiri*D1	NA	0,90	0,67
Büyüme	NA	NA	0,05
Kaldıraç	NA	NA	-0,36***
Büyüklik	NA	NA	0,04***
Sabit	0,07***	0,30	-0,07
Yıl Etkisi	Evet	Evet	Evet
Kontrol Değişkeni	Yok	Yok	Var
Düzeltilmiş R ²	0,03	0,06	0,16
F- İstatistik	3,05	3,30	6,712
Olasılık	0,00	0,00	0,00
Gözlem	565	565	565

*, **, *** ifadeleri sırasıyla %10, %5 ve %1 düzeyinde anlamlı bulguları ifade etmektedir.

Tablo 4'te 3 farklı model tahmin sonuçları sunulmuştur. Söz konusu üç model, yönetim kurulu yapısına ilişkin değişkenler ve kontrol değişkenlerinin modele dâhil edilmesi bakımından birbirinden farklılaşmaktadır. Bu noktada çalışmanın özünü yansıtan etkileşim (interaction) değişkenleridir. Örneğin eğer kayıpların olduğu gözlemlerdeki getirileri ifade eden değişken (D1*Getiri) istatistiksel olarak anlamlı ise bu durumda inceleme grubunda yer alan şirketlerin koşullu ihtiyatlılık gösterdikleri yorumu yapılabilir. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular incelendiğinde etkileşim değişkeninin her üç model sonucunda da pozitif yönlü ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Söz konusu bulgudan yola çıkarak örneklem firmaların koşula bağlı muhafazakârlık göstermedikleri ifade edilebilir.

Model 2'de getiri ve kazanç/kayıp değişkeni yanında şirketlerin yönetsel yapılarını temsil eden değişkenler ve bu değişkenlerin etkileşim değişkenleri yer almaktadır. Model 2'den elde edilen bulgular incelendiğinde yönetim kurulu büyüklüğünün etkileşim değişkeninin (YonBuy*Getiri*D1) negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu katsayı yönetim kurulu büyüklüğünün hisse senedi getirilerindeki kazanç/kayıplara verilen asimetrik tepkiyi azalttığı, yani kazançlara tepki verme hızını yükselttiği şeklinde yorumlanabilir. Modele kontrol değişkenlerinin de eklenerek tahminlerin yapıldığında elde edilen bulgular Model 3 kapsamında sunulmuştur. Bu modelden de elde edilen bulgular Model 2'den elde edilen bulguları desteklemektedir ve benzer çıkarımlar bu noktada da yapılabilir.

Çalışmada koşullu ihtiyatlılığı ele alan diğer model, bağımlı değişken olarak üç yıllık ortalama tahakkukların olduğu bir yapıya sahiptir. Söz konusu modelden elde edilen bulgular Tablo 5'de raporlanmıştır.

Tablo 5. Koşullu İhtiyatlılık (Tahakkuk) Tahmin Bulguları

Değişken	Model 1	Model 2	Model 3
NA	-0,33***	-6,41**	-6,27**
DNA	0,03*	0,03	0,03
NA*DNA	0,29**	18,12	17,36
YonBag	NA	-0,12	-0,14
YonBag*NA	NA	0,27	0,58
YonBag*NA*DNA	NA	3,99	3,04
YonBuy	NA	-0,06	-0,04
YonBuy*NA	NA	0,46	0,53
YonBuy*NA*DNA	NA	0,03	-0,04
DenKom	NA	-0,22*	-0,16
DenKom*NA	NA	5,12**	4,67**
DenKom*NA*DNA	NA	-19,10*	-17,83**
Büyüme	NA	NA	-0,19**
Kaldıraç	NA	NA	0,01
Büyükölç	NA	NA	0,00
Sabit	-0,009	0,36	0,39
Yıl Etkisi	Evet	Evet	Evet
Kontrol Değişkeni	Yok	Yok	Var
Düzeltilmiş R ²	0,07	0,08	0,10
F- İstatistik	7,67	4,16	4,67
Olasılık	0,00	0,00	0,00
Gözlem	565	565	565

*, **, *** ifadeleri sırasıyla %10, %5 ve %1 düzeyinde anlamlı bulguları ifade etmektedir.

Tablo 5'te raporlanan bulgular incelendiğinde her üç modelde de nakit akışları ve tahakkuklar arasında negatif yönlü bir ilişki söz konusu olduğu görülmektedir. Bu durum da tahakkuklar ve nakit akışı arasındaki doğal zıt ilişkiden kaynaklanmaktadır. Ancak Model 1'de yer alan negatif nakit akışlarını ifade eden DNA değişkeni ve NA*DNA etkileşim değişkenlerinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Etkileşim değişkeninin (NA*DNA) pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir katsayıya sahip olması tahakkukların nakit akışlarının negatif olduğu dönemlerde ciddi bir dengeleme unsuru olduğunu göstermektedir. Ayrıca söz konusu bulgu tahakkuklar ve nakit akışı arasındaki negatif yönlü ilişkinin nakit akışların negatif olduğu dönemlerde daha zayıf olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Yani şirketlerin kayıp/kazançları muhasebeleştirirken ihtiyatlı oldukları, kazançlara nazaran kayıplar konusunda daha hassas oldukları ifade edilebilir.

Tablo 5’te raporlanan Model 2 ve Model 3 bulgularında ise tahakkuklar ve nakit akışı arasındaki negatif ilişkinin devam ettiği görülmektedir. Ancak negatif nakit akışları ve etkileşim değişkeni istatistiksel olarak anlamsız hale gelmiştir. Şirketlerin yönetsel yapıları ile ilgili Model 2 ve Model 3’de yer alan etkileşim değişkenlerine ait katsayılar incelendiğinde yalnızca denetim komitesi varlığına ait değişkenin istatistiksel olarak anlamlı katsayıya sahip olduğu görülmektedir. Ancak etkileşim değişkeninin (DenKom*NA*DNA) katsayısı negatiftir. Söz konusu katsayının pozitif olması denetim komitesi varlığının şirketlerin negatif nakit akışlarına olan hassasiyetlerine (ihtiyatlılıklarına) ilave katkısı olduğu şeklinde yorumlanacaktı. Tablo 5’de raporlanan bulgular söz konusu yorumun tam tersini ifade etmektedir. Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde H1b, H2b ve H3b hipotezlerini desteklemedikleri görülmektedir.

4. DEĞERLENDİRME

İhtiyatlılık kavramı muhasebenin temel ilkelerinden biri olmakla birlikte işletmenin sürekliliği kavramıyla da yakından ilişkilidir. Örneğin ihtiyatlılık kapsamında şüpheli hale gelen bir alacağa ayrılan karşılık firmanın dönem kârını düşürmekte ve gelecek dönemde olası tahsil sorunu karşısında firmayı koruma altına almaktadır. Şüpheli hale gelen bir ticari alacağa karşılık ayrılması dönem kârını azaltıcı etki yaparak firmanın daha düşük vergi yükümlülüğüne sahip olmasına neden olacak ve firmanın hissedarlarına dağıtacağı temettü tutarı da azalacaktır. Bu haliyle ihtiyatlılık, firmanın sınırsız ömrüne hizmet etmektedir. Bu çalışmada ihtiyatlılık kavramı şirket yönetim kurulu yapısı ekseninde değerlendirilmiştir. Söz konusu değerlendirme koşulsuz ve koşullu ihtiyatlılık olmak üzere iki kategoride değerlendirilmiştir.

Koşullu kategoride incelenen tahakkukların üç yıllık ortalama değeri ve defter değerinin piyasa değerine oranı bir şirketin koşula bağlı olmayan ihtiyatlılık temsilcileri olarak kabul edilmiştir. Örneğin ihtiyatlı davranan bir şirketin varlıklarının defter değerinin piyasa değerine oranının düşük olması, yani varlıklarını yüksek değerlememesi beklenmektedir. Bu kapsamda ihtiyatlılık ve yönetim kurulu yapısı arasındaki ilişkilere dair koşulsuz ihtiyatlılık incelemesinden elde edilen bulgular istatistiksel olarak anlamlı değildir. Denetim komitesinin varlığı her iki modelde de negatif katsayıya sahip olsa da istatistiksel olarak anlamsız olması yorum yapılmasını olanaksız hale getirmektedir.

Diğer taraftan ihtiyatlılık kavramı koşula bağlı olarak incelenmiştir ki buradaki koşul negatif hisse senedi getirisi ve negatif nakit akışlarının olduğu durumları ifade etmektedir. Koşullu ihtiyatlılık incelemesinin gerekçesi, şirket kârının ve tahakkukların kazanç ve kayıplara verdiği tepkilerin zamanlamasında oluşan asimetridir. Yani negatif getirilerin ve nakit akışlarının olduğu dönemlerin pozitif getiri ve nakit akışlarının gerçekleştiği dönemlere nazaran kâr ve tahakkuklar üzerinde farklı etkilere sahip olmasıdır. Eğer söz konusu etkiler de istatistiksel olarak anlamlı bulgularla destekleniyorsa, şirketin koşullu ihtiyatlılığa sahip olduğu ifade edilebilir. Çalışma kapsamında yapılan analizlerden elde edilen bulgulara göre inceleme grubunda yer alan firmaların denetim komitesine sahip olmalarının ihtiyatlılık üzerinde etkisi olduğunu destekleyen bulgulara ulaşılmıştır. Ancak söz konusu katsayının işareti ters yönlüdür (pozitif olması beklenirken negatif olması). Bu durumun nedenlerinden biri, ayrı bir denetim komitesine sahip şirketlerin mevcut uygulamalarında ihtiyatlı davrandıkları ve bu nedenle herhangi bir koşulda ek ihtiyatlılık göstermedikleri olabilir. Diğer taraftan ayrı bir denetim komitesine sahip şirketlerin daha çok koşulsuz ihtiyatlılık sahibi olacakları, bu nedenle koşula bağlı incelemelerde söz konusu şirketlerin iki farklı ihtiyatlılık karşısında zıt yönlü davranışlar göstereceği beklentisi literatürde de ifade edilmiştir (K. Ahmed ve Henry, 2012).

SONUÇ

İhtiyatlılık hem temel muhasebe gerekliliklerinden biri olması hem de doğrudan işletmenin süreklilik kavramıyla olan ilişkisiyle ele alınması gereken bir konu olarak değerlendirilebilir. Uzun bir geçmişe ve şirket işlemlerine büyük ölçüde nüfuz eden özelliğiyle ihtiyatlılık kavramı işletme durumunun içerdiği risk ve belirsizlikler karşısında temkinli davranmayı/hareket etmeyi ifade etmektedir (FASB, 1980). Bu kapsamda yönetici uygulamaları ve verilen kararların muhasebe uygulamalarındaki ihtiyatlılık üzerinde de olası etkilerinin olması beklenebilir. Bu çalışmada işletmelerin yönetim kurulu yapıları ve ihtiyatlılık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Yönetim kurulu yapısı ve ihtiyatlılık arasındaki ilişki koşulsuz (tahakkuk ve BTM) ve koşullu (getiri, nakit akışları) durumlar olarak iki grupta incelenmiştir.

Koşulsuz ihtiyatlılık kapsamında yapılan incelemeler sonucu elde edilen bulgulara göre inceleme döneminde örnekleme dâhil edilen işletmelerin yönetim kurulu yapısının ihtiyatlılık düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı, işletmelerin yönetim kurulu yapılarındaki farklılıkların ihtiyatlılık düzeyinde herhangi bir farklılaşmaya neden olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan kazanç/kayıpların asimetrik tepkilere sahip olduğu temelinde yapılan koşullu ihtiyatlılık incelemesi sonucunda elde edilen bulgulara göre, yönetim kurulu büyüklüğünün artmasının koşullu ihtiyatlılığı düşürdüğü, yani kayıplara tepki verme hızını düşürdüğü ya da kazançlara tepki verme hızını yükselttiği görülmüştür. Koşullu ihtiyatlılık konusunda tahakkukların asimetrik oluşunu temel alan inceleme sonucunda elde edilen bulgulara göre nakit akışlarının negatif olduğu dönemlerde tahakkukların bir denge unsuru olduğu ve negatif nakit akışlarının olduğu dönemlerde tahakkuklar ve nakit akışı arasındaki ilişkinin nakit akışının pozitif olduğu dönemlere göre daha zayıf olduğu görülmüştür.

Gerek muhasebe uygulamalarında yaşanan (standartların uygulanması, bağımsız denetim uygulamaları, yeni TTK vb) gerekse kurumsal yönetim düzenlemeleri kapsamında yaşanan değişimlerle birlikte, yönetim kurulu yapısı ve ihtiyatlılık arasındaki ilişkilerin ele alındığı bu çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, Türkiye açısından yönetim kurulu yapısı ve ihtiyatlılık arasında güçlü olmayan kanıtlar elde edildiği ifade edilebilir. Gelişmiş ülke şirketlerini konu eden ve yönetim kurulu yapısı ile ihtiyatlılık arasında güçlü ilişkilerin olduğu kanıtına ulaşan çalışmalar dikkate alındığında (A. S. Ahmed ve Duellman, 2007; Beekes vd., 2004) konunun gelişmekte olan ülkeler açısından zaman içinde yeniden ele alınmasının ve farklı temsilcilerle yapılacak incelemelerin literatüre katkı sunacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan gelişmiş ve gelişmekte olan ülke şirketleri açısından elde edilen bulgulardaki farklılıkların nedenlerinin ortaya çıkarılmasını sağlayacak çalışmaların da faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- AHMED, A. S., & DUELLMAN, S. (2007). Accounting conservatism and board of director characteristics: An empirical analysis. *Journal of accounting and economics*, 43(2-3), 411-437.
- AHMED, K., & HENRY, D. (2012). Accounting conservatism and voluntary corporate governance mechanisms by Australian firms. *Accounting & Finance*, 52(3), 631-662.
- AMRAN, N. A., & MANAF, K. B. A. (2014). Board independence and accounting conservatism in Malaysian companies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 164, 403-408.
- BALL, R. (2001). Infrastructure requirements for an economically efficient system of public financial reporting and disclosure. *Brookings-Wharton papers on financial services*, 2001(1), 127-169.
- BALL, R., & SHIVAKUMAR, L. (2005). Earnings quality in UK private firms: comparative loss recognition timeliness. *Journal of accounting and economics*, 39(1), 83-128.
- BASU, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings¹. *Journal of accounting and economics*, 24(1), 3-37.
- BEAVER, W. H., & RYAN, S. G. (2000). Biases and lags in book value and their effects on the ability of the book-to-market ratio to predict book return on equity. *Journal of accounting research*, 38(1), 127-148.
- BEAVER, W. H., & RYAN, S. G. (2005). Conditional and unconditional conservatism: Concepts and modeling. *Review of Accounting Studies*, 10(2-3), 269-309.
- BECK, N., & KATZ, J. N. (1995). What to do (and not to do) with time-series cross-section data. *American political science review*, 89(3), 634-647.
- BEEKES, W., POPE, P., & YOUNG, S. (2004). The link between earnings timeliness, earnings conservatism and board composition: evidence from the UK. *Corporate Governance: An International Review*, 12(1), 47-59.
- BLISS, J. H. (1924). *Management through accounts*: Ronald Press Company.
- BOARD, A. S. (1991). Qualitative characteristic of financial information. *ASB, London*.
- BUSHMAN, R. M., & PIOTROSKI, J. D. (2006). Financial reporting incentives for conservative accounting: The influence of legal and political institutions. *Journal of Accounting and Economics*, 42(1-2), 107-148.
- COMMITTEE, I. A. S. (1997). *Presentation of financial statements* (Vol. 1): International Accounting Standards Committee.
- CULLINAN, C. P., WANG, F., WANG, P., & ZHANG, J. (2012). Ownership structure and accounting conservatism in China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 21(1), 1-16.
- FELTHAM, G. A., & OHLSON, J. A. (1995). Valuation and clean surplus accounting for operating and financial activities. *Contemporary accounting research*, 11(2), 689-731.
- GARCÍA LARA, J. M., OSMA, B. G., & PENALVA, F. (2007). Board of directors' characteristics and conditional accounting conservatism: Spanish evidence. *European Accounting Review*, 16(4), 727-755.
- GASSEN, J., UWE FÜLBIER, R., & SELLHORN, T. (2006). International differences in conditional conservatism—the role of unconditional conservatism and income smoothing. *European Accounting Review*, 15(4), 527-564.
- GUJARATI, D. N. (2009). *Basic econometrics*: Tata McGraw-Hill Education.
- JENSEN, M. C., & MECKLING, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- LAFOND, R., & ROYCHOWDHURY, S. (2008). Managerial ownership and accounting conservatism. *Journal of accounting research*, 46(1), 101-135.
- LEVENTIS, S., DIMITROPOULOS, P., & OWUSU- ANSAH, S. (2013). Corporate governance and accounting conservatism: Evidence from the banking industry. *Corporate Governance: An International Review*, 21(3), 264-286.
- LOBO, G. J., & ZHOU, J. (2006). Did conservatism in financial reporting increase after the Sarbanes-Oxley Act? Initial evidence. *Accounting horizons*, 20(1), 57-73.
- QIANG, X. (2007). The effects of contracting, litigation, regulation, and tax costs on conditional and unconditional conservatism: Cross-sectional evidence at the firm level. *The accounting review*, 82(3), 759-796.
- RUCH, G. W., & TAYLOR, G. (2015). Accounting conservatism: A review of the literature. *Journal of Accounting Literature*, 34, 17-38.
- RYAN, S. G. (2006). Identifying conditional conservatism. *European Accounting Review*, 15(4), 511-525.
- WATTS, R., & ZIMMERMAN, J. (1986). *Positive accounting theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

- WATTS, R. L. (2003). Conservatism in accounting part I: Explanations and implications. *Accounting horizons*, 17(3), 207-221.
- WATTS, R. L., & ZİMMERMAN, J. L. (1990). Positive accounting theory: a ten year perspective. *Accounting review*, 131-156.

EK 1 - Tablo 6'daki değişkenlere ait açıklamalar

Değişkenler	Açıklama
FK	Firma faaliyet kârı tutarı ortalama varlıklara bölünerek hesaplanmıştır.
Tahakkuk	Vergi sonrası kârdan nakit akışlarının çıkarılarak bulunan tutarın ortalama toplam varlıklara bölünmesiyle hesaplanmıştır. Bu hesaplama t dönemi için; t döneminin merkezde olduğu 3 yıllık bir süreyi kapsamaktadır (t-1,t,t+1)
BTM	Sermayenin Defter Değeri/Sermaye Piyasa Değeri
Getiri	t-1 dönemi sonundan 3 ay sonrası ve t dönemi sonundan 3 ay sonrasını içeren dönem için hesaplanmış yıllık getiri.
D1	Hesaplanan getirilerin negatif olduğu dönemlerde 1, diğer dönemlerde 0 olan kukla değişken
NA	Firmaların faaliyetten sağlanan nakit akış tutarlarının ortalama toplam Varlıklara bölünmesiyle hesaplanmıştır
DNA	Firma faaliyetten sağlanan nakit akış tutarının negatif olduğu dönemde 1, diğer dönemlerde 0 olan kukla değişken
YonBag	Yönetim kurulundaki bağımsız üye sayısının toplam yönetim kurulu üye sayısına oranı
YonBuy	Yönetim kurulu toplam üye sayısının doğal logaritması
DenKom	Yönetim kurulunda ayrı bir denetim komitesi olması durumunda 1, yokluğu durumunda 0 değeri alan kukla değişken
YönOrt	Sermayenin %5'inden büyük paya sahip yönetim kurulu üyelerinin toplam sermaye içindeki payı
DışOrt	Sermayenin %5'inden büyük paya sahip ancak yönetim kurulunda olmayan gerçek kişilerin toplam sermaye içindeki payı
KurOrt	Sermayenin %5'inden büyük paya sahip kurumsal yatırımcıların toplam sermaye içindeki oranı
Büyüklik	Firma toplam varlıklarının doğal logaritması
Büyüme	Firma satış tutarlarında meydana gelen yıllık yüzdesel değişim
Kaldıraç	Toplam Borç/Toplam Varlıklar